

De Stem van Grave

Uitgave van de KSBS | Berichten uit de wereld van slechtziende en blinde mensen

Een keer per twee jaar organiseert de onderwijsinstelling Visio Grave een skireis voor geïnteresseerde leerlingen. Wout Boudry (17) ging met een volle bus mee naar het Franse wintersportdorp Risoul. Als een van de weinigen had hij al vaker op de latten gestaan: "Tijdens een skivakantie leer je er echt ontzettend veel bij."

Skireis Visio-leerlingen naar de Alpen

door John van Enkevort | foto's John Smits

De communicatie verloopt via een systeem in de helm.

'Vallen hoort bij skiën, ook voor blinden en slechtzienden'

De ouders van Wout Boudry uit Valkenswaard houden erg van skiën. Toen hun blinde zoon Wout ongeveer zes jaar oud was, informeerden ze bij het Montana-Snowcenter in het nabij gelegen Westerhoven, of Wout er skiles kon krijgen. Dat was geen enkel probleem. Sindsdien staat hij regelmatig op de ski's en hebben ouders en zoon een gezamenlijke hobby. "De eerste jaren ging ik er tweewekelijks heen. Later werd het maandelijks. Niet omdat ik het minder leuk begon te vinden, maar omdat ik het drukker kreeg."

Behendigheid

De oproep om met school naar Alpendorp Risoul te gaan, greep Wout dan ook met beide handen aan. "Ondertussen was ik in 2019 nog een

keer met mijn ouders op skireis geweest, via de Nederlandse Visueelgehandicapten Ski Vereniging (NVS). Maar mijn behendigheid ging in het algemeen wel wat achteruit." Tijd dus om daar in Risoul wat aan te doen. "Ik organiseer al zo'n 25 jaar skivakanties voor Visio-leerlingen", vertelt Ruud Dominicus, expertiseleraar bewegingsonderwijs in Grave en zelf gepassioneerd skiër. "Wellicht vinden mensen skiën voor blinden en slechtzienden niet per se logisch. En misschien wel gevaarlijk. Maar eigenlijk is elke individuele sport voor hen geschikt te maken. Zolang je maar goed weet wat wel en niet kan."

Daarnaast is het voor de meeste leerlingen een unieke gebeurtenis.

Dominicus: "De meesten zijn van tevoren nog nooit van een piste af geweest. En de kans is groot dat ze hierna nooit meer in de gelegenheid zijn. Het is op zich al prijzig, en dan moet je ook nog betalen voor je begeleider/leraar, die elke minuut in de sneeuw bij je moet zijn."

Sneeuwgarantie

Bij Visio proberen ze de reis zo goedkoop mogelijk te houden. Dus vertrekt de bus altijd pas in het naseizoen, en kiezen ze de goedkopere skigebieden uit. "Omdat we per se sneeuwgarantie willen", voegt Dominicus toe, "komen alleen hooggelegen skigebieden voor onze reizen in aanmerking."

En zo stapte Wout op een zaterdag in de bus, voor een behoorlijk lange

tocht naar Zuid-Frankrijk. Met vooral leerlingen van zijn eigen Visioschool in Grave, en nog zes uit Amsterdam. "In een bus kan ik nooit slapen, dus was ik blij dat we de volgende dag niet veel meer deden dan skipassen en skischoenen regelen."

Eigen lunch

De leerlingen werden ondergebracht in appartementen, waar ze via de plaatselijke supermarkt dagelijks hun eigen lunch moesten verzorgen. "Risoul is geen hotspot", zo vat Wout het samen. "Het wemelt er niet van de chique restaurantjes of hippe kroegjes. Het is eerder studentikoze gezelligheid. Gelukkig spreekt iedereen wel goed Engels, want mijn

lees verder op pagina 2

Peuterrevalidatie in Haren

pagina 3

Levensverhaal van blinde priester Bert Glorie

pagina 5

Kunstogen zijn niet eng

pagina 7

vakantie-Frans is maar zozo.” De vakantieweek bestond verder uit skiën, skiën en een beetje après-ski. “Samen met een andere jongen was ik de enige die al kon skiën”, aldus Wout. “Terwijl de anderen in een klasje begonnen, gingen wij vanaf het begin elke ochtend en elke middag met een eigen begeleider de piste op. En dan leer je echt heel snel bij.”

Botsing

Dominicus legt uit wat een begeleider doet: “In feite bereid ik vooral voor op wat er komen gaat: een scherpe of flauwe bocht, een sneeuwhoop, et cetera.” Vanzelfsprekend moet de begeleider zelf goed kunnen skiën, zodat hij snel kan ingrijpen wanneer er bijvoorbeeld een botsing met een andere skiër dreigt. Dominicus: “Er is een keer iemand mee geweest die, vanwege de dreiging van netvlies-

loslating, absoluut niét mocht vallen. Dat durfde ik wel te garanderen als ik er speciaal op zou letten. Het is dan ook niet gebeurd. Maar in principe hoort vallen bij skiën, ook voor deze groep.”

Gevoel

Wout vervolgt: “Je begeleider skiet meestal achter je en roept dan instructies. Of de communicatie verloopt via een systeem in mijn helm. Dat is bijvoorbeeld handig als het erg rumoerig is op de piste.” Daarnaast geeft de begeleider aanwijzingen. “Soms hangt iemand teveel achterover”, legt Dominicus uit. “Of zakt niet diep genoeg door de knieën. Dat corrigeer je, waarna de skiër meteen verbetering merkt. Gaat het om minieme aanpassingen, dan is dat soms moeilijker uit te leggen. Daar moet je dus ruim de tijd voor

“Ik vertrouw tijdens het skiën volledig op mijn begeleider.”

nemen. Zeker bij blindgeboren skiërs, die hebben vaker wat minder gevoel voor hun lichaam.”

Dagelijkse bonus

Voor Wout is het vooral zaak om goed te luisteren naar de aanwijzingen en tips. Verder moet hij er volledig op vertrouwen dat de informatie die hij krijgt, klopt. “Maar dat is iets wat ik als blind persoon al van jongs af aan moet en doe, mensen vertrouwen.

Anders kom je simpelweg nergens.” Dominicus beschouwt de après-ski als de dagelijkse bonus van een skivakantie: “Als groepje blinden en slechtzienden sta je er op de eerste plaats na te genieten van wat je zelf hebt gepresteerd die dag. En dan krijg je bovendien positieve aandacht van de andere, ziende toeristen. Die het ontzettend knap vinden wat ze met een visuele beperking toch maar mooi doen.” ■

Kort nieuws

ZieZo-beurs

De ZieZo-beurs is er voor iedereen die te maken heeft met een visuele beperking. Voor blinden en slechtzienden, maar ook voor hun familie, vrienden en zorgverleners. Wat zijn de (nieuwe) mogelijkheden en hulpmiddelen voor het leven en werken met een visuele beperking? De ZieZo-beurs vindt plaats

op 11, 12 en 13 april in hal 3 van de Jaarbeurs in Utrecht. De toegang is gratis.

Gelijktijdig vinden de VeineDAGEN plaats in de hallen 3 en 4. Daar vindt u standhouders, die producten of diensten aanbieden voor kinderen en volwassenen met een beperking.

Werkvoorziening

Mensen met een visuele beperking die onder de Participatiewet vallen, kunnen sinds 1 januari 2024 bij UWV terecht voor speciale hulpmiddelen en werkvoorzieningen, zoals een voorleeshulp. De Eerste Kamer is akkoord gegaan met het wetsvoorstel van minister Schouten (Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen) dat dit regelt.

Twee op de drie mensen met een visuele beperking heeft op dit moment geen betaald werk. De verwachting is dat zij door de overheveling van de taken naar UWV eenvoudiger ondersteuning zullen krijgen en daarmee een betere positie krijgen op de arbeidsmarkt. UWV heeft veel expertise en ervaring met het beoordelen en verstrekken van noodzakelijke

technische voorzieningen voor mensen met een visuele beperking. Het gaat dan bijvoorbeeld om hulpmiddelen en werkvoorzieningen zoals een brailleleesregel, een voorleeshulp of aanpassingen in de software. Maar het kan ook gaan om een vervoersvoorziening naar de werkplek. Mensen met een visuele beperking en een Participatiewet-uitkering kunnen een aanvraag voor een werkvoorziening indienen bij UWV.

Voel-kleurboeken

Vanuit Nederland waren enkele Visio medewerkers aanwezig bij het congres ‘Closing The Gap’ in Amerika. Hier presenteerde onder meer het bedrijf SENSEE een aantal nieuwe producten.

Het bedrijf specialiseert zich in het aanleren van braille door middel van kleurrijke boeken, waar tevens de letterherkenning van de ‘gewone’ taal bij staat. Er is een leesboek ontwikkeld dat heel goed aansluit bij het leren lezen van braille. Dit verhaal is nu alleen nog in het Engels beschikbaar, maar SENSEE heeft de toezegging gedaan dat er ook een Nederlandse versie gemaakt zal worden.

Daarnaast ontwikkelt het bedrijf voelbare kleurboeken. Hierbij zijn de randen van de afbeelding voelbaar en in te kleuren door kinderen met een visuele beperking. Het papier, dat gebruikt wordt, is gemaakt van natuurlijke producten en niet schadelijk als een kind dit zou opeten.

Storytel

Storytel is één van 's werelds grootste abonnementsdiensten voor het streamen van luisterboeken en e-books, met wereldwijd meer dan 500.000 titels in haar bestand. Bijzonder is het als boeken voorgelezen worden door de schrijver zelf. Zo sprak Barbra Streisand haar eigen biografie in, waardoor het lezen/luisteren van dit boek voor haar fans absoluut een meerwaarde heeft. Daarnaast gebruikt

Kameleon Vakanties

Kameleon Vakanties is een organisatie, die kleinschalige vakanties aanbiedt aan mensen met een beperking. Kameleon is opgericht door Anouk Walravens en Ingeborg Jacobs, twee medewerkers van Visio De Blauwe Kamer. Door hun ruime ervaring met mensen met een verstandelijke beperking en hun expertise op het gebied van visuele beperking kunnen zij vakantie-gangers die slechtziend of blind zijn goed begeleiden. Zowel individuen als groepen kunnen een vakantie op maat boeken. Begeleiders van groepen kunnen ontzorgd worden, doordat Anouk en Ingeborg voor hen een geschikt huisje zoeken, activiteiten en de omgeving verkennen, de boodschappen bedenken en bestellen en zelfs de bedden opmaken en het huisje schoonmaken aan het einde van de week. Individuen kunnen zich inschrijven voor een van de geplande vakanties, die op de website te vinden zijn.

www.kameleonvakanties.nl

Door spel wordt de ontwikkeling van het kind gestimuleerd bij de peuter- en kinderrevalidatie.

Het lokaal van de peuterrevalidatie is gevuld met kleurrijk speelgoed, zo opgesteld dat blinde en slechtziende kinderen er hun weg in kunnen vinden. "Spelen is heel belangrijk voor de ontwikkeling van het kind", zegt Anca Hartkamp. Zij is ontwikkelingstherapeut van de peuter- en kinderrevalidatie van Visio in Haren. Twee ochtenden in de week wordt de vierjarige Milan Possemis hier begeleid. Hij is blind.

door Thea Westerbeek | foto's Yvonne de Noord

'Hoe krijg je peuters aan het ontdekken'

De begeleiding van slechtziende en blinde kinderen en hun ouders begint al als de kinderen nog heel klein zijn. Anca Hartkamp en haar collega's bezoeken de kleintjes dan thuis en op de peuter speelzaal. "We kunnen ze voorschools al heel veel meegeven." Blinde kinderen leren via gehoor, tast en taal. Veel van wat de kinderen thuis en op de peuterrevalidatie doen, is een voorbereiding op het leren van braille.

Concentratie

Er werken twee therapeuten op een groepje van vijf, zodat de peuters in een veilige setting maximale aandacht krijgen. "In zo'n kleine groep zijn weinig prikkels. Daardoor kunnen de peuters zich goed concentreren. Concentratie is heel belangrijk om te kunnen leren", zegt de ontwikkelingstherapeut.

Slechtziende kinderen leren zo goed mogelijk te kijken met het weinige zicht dat ze hebben. Voor hen is kleurrijk speelgoed belangrijk, zoals blokken met felle kleuren en verschillende vormen, mozaïek of vier-op-een-rij. En contrastrijke afbeeldingen, zoals Nijntje. Voor blinde kinderen is er speelgoed dat geluid maakt (geluidenkokers,

de ballenbaan). Verschillende voorwerpen – schijfjes met gladde en ruwe texturen – helpen om de fijne motoriek en de tast te stimuleren.

Delen

Anca Hartkamp: "Milan is een vrolijk jongetje, dat sterk reageert op geluid. Blinde kinderen zijn geneigd om te blijven 'frutselen' met speelgoed, bij voorkeur als dat geluid maakt. Ze hebben geen weet van hun omgeving, zijn daardoor niet nieuwsgierig, en het is de uitdaging om hen aan het tasten en ontdekken te krijgen." Voor blinde kinderen is tast heel belangrijk, maar ook hun wereldoriëntatie, taal- en sociaal-emotionele ontwikkeling. "Milan leerde hier om zich bewust te worden van andere kinderen, om speelgoed te delen. Een blind kind ziet het niet als bijvoorbeeld speelgoed weggepakt wordt. Daarom houden ze het voor zichzelf. Hier leren ze om te geven. En om rustig in de kring te zitten, op hun beurt te wachten en te luisteren. Ook de gewone dagelijkse handelingen krijgen ze mee, zoals jas aantrekken en tas pakken. Inmiddels praat Milan goed, hij loopt zelf door de school – je ziet hem zich ontwikkelen!" ■

'We leerden allebei'

Ouders ontdekken vaak al in een vroeg stadium dat hun kind slechtziend of blind is, vooral doordat het geen oogcontact maakt. Via een verwijzing naar de oogarts komen ouders met hun kinderen dan bij de peuterrevalidatie van Visio terecht. Milan Possemis kreeg als baby van vier maanden een hersenbloeding, die blindheid veroorzaakte. "Toen al kregen we begeleiding van Visio", vertelt zijn moeder Natasja Slagter. "Daar leerden we allebei veel van. Ik kreeg bijvoorbeeld gekleurde lampjes om in Milans ogen te schijnen om de hersenen te prikkelen. Ik stimuleerde hem zich om te rollen. Met de babywalker leerde Milan lopen. Ik moest alles wat ik deed benoemen, zodat Milan zijn omgeving leerde kennen en zijn taal ontwikkelde. Ik doe dat bij mijn andere kind ook automatisch, hoewel dat niet nodig is: 'mama trekt nu je sokken aan, mama haalt de vaatwasser leeg'. Milan was vroeger een druk kind, dat soms gefrustreerd was als wij niet begrepen wat hij wilde. Nu is hij rustiger en kan hij zich goed uiten. Op de peuterrevalidatie leerde hij met allerlei materialen en structuren, zoals karton, watjes, vormen en spelletjes, zijn omgeving aftasten. Hij werd geduldiger, kon stilzitten, luisteren en meedoen met de andere kinderen. Ik vind het heel fijn dat wij thuis al vroeg begeleiding kregen, waardoor Milan zich zo goed kon ontwikkelen."

Handig Daisybox en Webbox

Met dank aan Wim Pierik,
kennismakelaar Koninklijke Visio

Kan ik informatie van internet beluisteren, zonder een computer te gebruiken? Jazeker, met de Webbox. Je hebt daarvoor wel een (draadloze) internetverbinding nodig.

Welke informatie kan ik beluisteren?

Dit varieert van radioprogramma's, tv-onder-titeling, gesproken boeken tot podcasts.

Hoe werkt het?

Alles wat via internet gestreamd kan worden, is in principe met de Webbox

te beluisteren, via een gemakkelijke menustructuur. Daar navigeer je in met slechts vier knoppen.

Wat is er nieuw aan de Webbox3?

Heel handig is de accu, waardoor je niet gebonden bent aan een plek dichtbij het stopcontact. Je kunt zelfs buiten naar informatie luisteren. Door een kunstmatige stem kun je ook je e-mails laten voorlezen. En je post, want er is een koppeling met een scanner mogelijk.

En wat is dan de Daisybox?

Het is hetzelfde gemakkelijk te bedienen apparaat. Maar dan alleen voor het lezen van producten van de Bibliotheekservice Passend Lezen. Dat zijn vooral kranten, tijdschriften en boeken.

Wat kost het?

De webbox3 kost € 649. Daarbij komt een basisabonnement van € 7,45 per maand. Voor de Daisybox is geen maandabonnement nodig, alleen een jaarabonnement van ruim € 30 bij Passend Lezen, en dit apparaat kost

€ 595. Voor de aanschaf zijn er vergoedingsmogelijkheden via de zorgverzekeraar.

Waar vind ik meer info?

Bij alle hulpmiddelenleveranciers en op de websites: www.webbox.nl en Daisybox - audioboekspeler - Sensotec. ■

Leny van Lieshout

“Mijn oom was jarenlang donateur van de KSBS en toen hij overleed nam ik dat donateurschap over. Pas later kwam ik actief in aanraking met de KSBS en zag ik van dichtbij hoe belangrijk het werk van de stichting is.”

door Jenneke van Dongen

Leny van Lieshout weet het nog goed. “In ons dorp was een dame, die Sinterklaas-cadeautjes verzorgde voor de kinderen van de Wijnberg, het Graafse blindeninstituut voor meisjes. Je had in veel Brabantse dorpen van die zogenaamde zelatrices, mensen die zich inzetten voor de bisschoppelijke blindencommissie.” De blindencommissie, die later de katholieke stichting voor blinden en slechthzienden zou gaan heten, was een bekend begrip in het katholieke zuiden. Zeker in Grave, de woonplaats van Leny, was het blindeninstituut een belangrijk deel van de geschiedenis van Grave.

Graeft Voort

“In 2009 raakte ik, vanuit mijn rol als historica bij de stichting Graeft Voort, rechtstreeks betrokken bij het 150-jarig bestaan van Henricus, het voormalig blindeninstituut voor jongens. Voor het jubileum werd een boek gemaakt, ‘de Stamboom van Sensis’ en daar heb ik toen de eindredactie van gedaan. Ik deed dat in samenwerking met Marianne van Duijnhoven, de toenmalig eindredacteur van De Stem van Grave.” Sinds die tijd is de

betrokkenheid van Leny gebleven. Zo organiseerde ze later met een aantal mensen een grote tentoonstelling over het onderwijs aan blinden en slechthzienden in het stadsmuseum van Grave.

Foto's en objecten

Graeft Voort ontving, bij de afstoting van de bestuursgebouwen, de historische erfenis van Sensis, de voorloper van Visio. “We hebben ons ontfermd over die erfenis en beheren die nog steeds. Een deel van die foto's en objecten is te zien in de permanente tentoonstelling in het Stadsmuseum Grave.”

Rol in de maatschappij

Voor Leny is de vraag waarom ze de KSBS blijft steunen, een gemakkelijke vraag. “Door het werk destijds aan het jubileumboek zie je dat er ongelooflijke prestaties geleverd zijn door de fraters. En natuurlijk is er van alles aan te merken op de manier waarop er toen gewerkt werd. Maar feit blijft dat blinden een rol in de maatschappij vonden. En dat blijft belangrijk, ook heden ten dage.” ■

Het blijft belangrijk dat blinden een rol in de maatschappij vinden.

Pastoor Bert Glorie

Een wens bleef sudd

Bert Glorie is de eerste blinde priester van Nederland.

Het is een jaloersmakende omgeving, de indrukwekkende Sint-Victorkerk (in 2008 uitgeroepen tot mooiste kerk van Noord-Holland) en de aangrenzende pastorie aan de Dorpsstraat in Obdam. Bert Glorie woont er als pastoor van de parochie. Met zijn wijding in de St. Bavo Kathedraal in Haarlem werd hij in oktober 2020 de eerste blindgeboren priester van Nederland.

door John van Enkevort | foto's Erik Kottier

“Er is een aantal Nederlandse priesters die, meestal op latere leeftijd, blind werden en hun ambt zijn blijven uitoefenen”, zo begint Bert Glorie (61). “Maar dat is toch echt anders. Internationaal heb ik gehoord van een blindgeboren priester in

Vrij Toegankelijk Van Abbemuseum Rondleiding door museum is al een hele toer

door Corné Verschuren

Docent Frank Ter Beek van de Visio-school in Grave bracht met 14 leerlingen een bezoek aan het Van Abbemuseum in Eindhoven, in het kader van een scholenproject voor het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming. Uiteindelijk maken de leerlingen een eigen kunstwerk voor een expositie in het museum.

Derde- en vierdejaars leerlingen van de Visio-school kregen samen met leerlingen van vier andere scholen een rondleiding door het museum. De rondgang moest inspiratie opleveren voor een eigen kunstwerk.

“Het museum heeft de toegankelijkheid met audiotours en tastbeelden goed voor elkaar”, vertelt Frank.

Zo'n excursie met een groep visueel beperkte leerlingen is echter andere kost. “Voor de een

gaat het te snel en voor de ander te langzaam. Iemand die blind is heeft meer tijd nodig bij een tastbeeld of een reliëfschilderij. Terwijl iemand met adhd een keer kijkt en het dan al heeft gezien. Daarom zijn ze ook in hun eigen tempo op pad gestuurd.”

De meeste kunstwerken lenen zich er niet voor om aangeraakt te worden. De tastmodellen vragen soms veel van blinde leerlingen. “Zo was er een schilderij met een afbeelding van

een aap in een tastmodel. Maar als je de anatomie van een aap niet kent wordt het moeilijker. Aan de andere kant: moet een blinde hetzelfde ervaren als een ziende bij kunst?”

Vanuit het oogpunt van het museum is er voldoende gedaan aan toegankelijkheid, vindt Frank. “Of het ook voldoende is om onze leerlingen enthousiast te krijgen voor een bezoek aan een museum, dat denk ik nog niet.

die 42 jaar lang eren

concreet. Tot die tijd leidde die ambitie een sluimerend bestaan, ook omdat hij vroeger verwachtte dat zijn blindheid hem in de weg zou staan. De katholieke kerk verlangde van zijn voorgangers immers, zeker nog in die tijd, 'geen vlek of gebrek'. Glorie bleef wel steeds op een of andere manier in contact staan met het geloof: "Zo heb ik theologie en Nederlands gestudeerd, was ik lange tijd godsdienstleraar en werkte ik als opbouwwerker bij het dekenaat van de katholieke kerk in Hoorn."

Knoeien

In 2015 werd Glorie pastoraal werker in Obdam. "Toen heb ik serieus mijn langgekoesterde wens uitgesproken, naar de bisschop." Die zag geen principiële bezwaren, maar praktische. Zoals de vrees dat Glorie mogelijk zou knoeien met wijn en brood. En dus zei de bisschop nee. Later stuurden verschillende parochianen positieve brieven over Glorie naar de bisschop. Mede daardoor kwam er uiteindelijk een persoonlijk gesprek van Glorie met de bisschop. Hierin werden de plooiën gladgestreken: "Ik mocht naar het seminarie om priester te worden, op voorwaarde dat ik voor een assistent zou zorgen die me tijdens elke dienst zou bijstaan." En zo geschiedde.

"Het werk als pastoor gaat ouderwets 24 uur per dag en zeven dagen per week door. Er kan in principe altijd een beroep op je worden gedaan."

Internaat

Glorie werd in 1962 geboren, in het dorpje Egmond aan den Hoef bij Alkmaar. Zijn beide ouders konden zien, maar waren drager van een erfelijke oogaandoening. "Ik ben het tweede kind van ons gezin en zowel ik, mijn oudere zus Ineke en de jongste van ons vijven, Charlotte, zijn blind." In die tijd sprak het vanzelf dat blinde katholieke kinderen naar het internaat van het katholieke blindeninstituut in Grave werden gestuurd. "Ik kwam eerst op De Wijnberg terecht, waar Ineke al zat. Een jaar later verhuisden de jongens naar de nieuwbouw van St. Henricus in Nijmegen."

Struinen

In Nijmegen had Bert het niet slecht. "Natuurlijk miste ik mijn familie, en het geborgen gezinsleven. Bij de fraters vond ik dat beschutte gevoel nog het meeste terug. Voor hen was het instituut hun volledige leven. Ze waren er altijd, dat vond ik fijn. Zo maakte een frater mij telkens twintig minuten eerder wakker dan de rest, zodat ik op de piano kon oefenen. Ook herinner ik me dat ik er, zonder stok of begeleiding, heerlijk vrij door de bossen mocht struinen. Qua leren ging het me allemaal vrij gemakkelijk af, qua oriëntatie-vermogen ben ik nog steeds een beetje onhandig."

Beschermde omgeving

Na de basisschool op St. Henricus, ging Glorie weer thuis wonen en doorliep hij het gymnasium aan het PCC Lyceum in Alkmaar. "Ik was soms wat eenzaam – ik kon bijvoorbeeld niet meevoetballen - en moest er vrijwel alles zelf voor regelen, zoals brailleboeken bestellen. Toch ben ik blij dat ik toen de stap naar het reguliere onderwijs heb gemaakt. Door de beschermde, geïsoleerde omgeving van een speciale school raak je hoe dan ook enigszins gehospitaliseerd. Nu kwam ik voor mijn gevoel midden in de maatschappij te staan, dat heeft me in mijn latere leven zeker geholpen."

Afspraken maken

Het werk als priester bevalt Glorie zeer. "Ik doe hetzelfde als iedereen: verschillende soorten missen opdragen, preken voorbereiden, stukjes schrijven in het parochieblad en veel vergaderen. Het past me goed, omdat ik me graag onder de mensen begeef en het niet erg vindt wanneer veel ogen op me gericht zijn." Wel moet Glorie, meer dan zijn collega-priesters, een beroep doen op de hulp van vrijwilligers. "Ik kan niet op stel en sprong ergens naartoe, iemand moet me dan toch meestal brengen. Dat is natuurlijk niet handig, maar dat is dan maar zo. Om met iedereen in contact te blijven, maak ik sowieso vaste afspraken. Zomaar het dorp inlopen en dan maar afwachten wie je tegenkomt, werkt voor mij niet."

Rust nemen

Het werk als pastoor gaat ouderwets 24 uur per dag en zeven dagen per week door. "Er kan in principe altijd een beroep op je worden gedaan. Daar heb ik totaal geen moeite mee, wel probeer ik na de dienst op zondag even rust te nemen. Dan vertrek ik in de regel naar Egmond aan den Hoef. Om bij mijn ouders op bezoek te gaan, maar ik heb er ook mijn eigen huis aangehouden." Lachend: "Mijn plan is dan om maandag eind van de dag weer in Obdam te zijn. Eerlijk gezegd lukt dat niet bijzonder goed, vaak begin ik op zondagavond toch alweer aan de terugreis." ■

Polen, en een in Duitsland." Statistieken worden er niet over bijgehouden, maar Glorie is zeker vrij uniek. En dat past ook bij het plaatsje Obdam. Daar werd op de dag van de WK-finale Nederland – Spanje in 2010 al eens een 'oranjemis' opgedragen, door de toenmalig pastoor Paul Vlaar. Het leverde Vlaar nationale bekendheid op – en een schorsing van twee maanden door het bisdom.

Godsdienstleraar

De wens van Glorie om priester te worden dateert feitelijk al vanaf zijn 16e, maar werd pas in 2015

Het is uiteindelijk wel iedereen gelukt om een interessant kunstwerk te vinden." Na afloop zijn de meeste leerlingen zelfstandig met het openbaar vervoer naar huis gereisd. "Ook dat was een avontuur."

Leerlingen zijn inmiddels aan de slag gegaan met een eigen kunstwerk voor de expositie. In april komen één of twee werken in het Van Abbemuseum, samen met dat van enkele leerlingen van andere scholen. ■

Leerlingen van Visio gingen op zoek naar interessante kunstwerken.

In nauwe samenwerking met Visio Internationaal werkte Egyptisch filmregisseur Mohanad Diab aan het megaproject *The Light In My Eyes*: informatieve documentaires uit zeven verschillende landen over jongeren en kinderen met een visuele beperking. "Ik heb warme gevoelens voor iedereen met een beperking."

Mohanad Diab: "We hopen dat er positiever naar blinden en slechtzienden wordt gekeken"

door John van Enckevort

Wie ben je?

Ik ben Mohanad Diab, 38 jaar en woonachtig in het El Dokki-district van Giza stad, in Groot-Cairo. Al vijftien jaar werk ik als onafhankelijk filmmaker en regisseur van documentaires, met onder andere sociale ontwikkelingen en vrouwenemancipatie als terugkerende onderwerpen.

Heb je ook een speciale band met mensen met een visuele beperking?

Eigenlijk heb ik warme gevoelens voor iedereen met een beperking. Ik heb in eigen land vele documentaires met hen gemaakt, met steeds integratie in de Egyptische maatschappij als achterliggend doel. Daarvoor werkte ik altijd nauw samen met de verantwoordelijke organisaties, voor blinden en slechtzienden was dat de Baseera Foundation.

Hoe ontstond het idee voor *The Light in My Eyes*?

In 2019 maakte ik voor Baseera de korte film *Baseera Eyes*, waarin ik verschillende Egyptenaren met een visuele beperking portretteerde. Dit deed ik met ondersteuning van Visio Internationaal. Vervolgens kregen we gezamenlijk het idee voor het project *The Light in My Eyes*: een hoofdfilm en korte films uit nog zes landen: Nederland, Zuid-Afrika, Botswana, Ghana, Oeganda en Palestina. Na corona gingen we vanaf 2021 met dit plan aan de slag.

Wat is het doel van het project?

We willen de stem van kinderen en jongeren

met een visuele beperking laten horen. Welk leven leiden ze, wat zijn de verschillen en de overeenkomsten in de betreffende zeven landen? Ons doel is dat er positiever naar hen wordt gekeken. Hierbij richten we ons op vijf thema's: participatie, uitsluiting, ondersteunende apparatuur, dagelijks leven en zelfstandigheid en 'empowerment'.

Al en met al een enorm project.

Absoluut. We hebben 16 filmdagen gedraaid met lokale filmploegen, op 32 verschillende locaties in zeven landen. Verder werkten er meer dan 30 jongeren met een visuele beperking aan mee. In alle fasen van het project was producent Els de Keijzer van Visio Internationaal een drijvende kracht. Zonder haar was dit allemaal niet gelukt.

Zijn er nog momenten geweest die je koestert?

Die zijn er zeker. Mooi vond ik dat we in Ghana jongeren hand in hand een groot hart hebben laten vormen. Met een drone hebben we vervolgens van bovenaf gefilmd. Het is het symbolische positieve laatste shot van de film. Per soonlijk ontmoerde een Nederlandse jongen me die wilde weten met welke apparatuur hij werd gefilmd. Ik realiseerde me dat dit geen vraag was, maar zijn recht. En dat we soms de neiging hebben om daar zomaar aan voorbij te gaan. ■

De documentaires zijn op YouTube bekijken, via de speellijst van Visio Internationaal.

Kim van Iersel, Wim Pierik & Frank Ter Beek schrijven beurtelings deze column. Kim (1973) is getrouwd met Berry en woont in Tilburg.

Blindganger

Een kijkje in gastlessen

Al meer dan 20 jaar geef ik voorlichting en gastlessen op vooral scholen. Dit varieert van het basisonderwijs tot beroepsopleidingen. Hierdoor heb ik te maken met heel uiteenlopende leeftijdsgroepen en dat maakt zo'n gastles telkens uniek. Kinderen in groep vier vertel ik meer over de praktische kant van het leven met een visuele handicap, je ziet het ook terug aan de vragen die ze stellen. Zij vragen zich bijvoorbeeld af hoe ik mijn veters strik. Als ik het ter plekke voordoe gaan sommige kinderen het spontaan zelf, met hun ogen dicht, proberen! Leerlingen in het voortgezet onderwijs zijn met andere dingen bezig en willen weten hoe ik kleding koop, hoe ik weet wat ik aantrek en wat bij elkaar past. Of ik in mijn dromen kan zien. Of ik moeite heb met mensen vertrouwen en of ik zien mis.

Sinds een jaar of tien geef ik gastlessen tijdens 'De dag van de Ervaringsdeskundige', georganiseerd door het ROC, afdeling Zorg & Welzijn. Deze studenten leren voor dokters-assistent, tandartsassistent en dergelijke. Vanzelfsprekend besteed ik aandacht aan hun toekomstig beroep en hoe zij in de praktijk om kunnen gaan met patiënten met een visuele handicap.

Daar wordt met belangstelling naar geluisterd maar meer nog zijn ze in heel andere dingen geïnteresseerd! Tijdens die uurtjes wordt de ene na de andere vraag op me afgevuurd die ik zo goed mogelijk probeer te beantwoorden. Soms stel ik een wedervraag, om te toetsen of ze zelf een idee hebben of om ze aan het denken te zetten. Dat levert vaak leuke gesprekken op.

Wat ik echter niet weet is óf en hoe hun beeld is veranderd door mijn komst. Op een dag kreeg ik dit inkijkje wel. In de tussentijd kwam ik namelijk ook een paar keer in de klas bij een van de docenten van het ROC als zij oogheelkunde behandelde. Zij vroeg of ik het leuk vond de verslagen van de studenten te lezen, die ze geschreven hadden naar aanleiding van mijn bezoek. Ik vond ze verrassend, soms ontroerend. Er bleek een groot verschil te zijn in hoe mijn woorden worden opgevat.

De een zegt: 'Kim doet wat ze kan, wil zoveel mogelijk zelfstandig zijn en onafhankelijk blijven.' Een ander zegt: 'Ik dacht dat je compleet afhankelijk bent van anderen als je blind bent maar Kim heeft het tegendeel bewezen.' Maar weer een ander vindt me toch best zielig. Zo zou ik heel afhankelijk zijn van mijn man want hij doet immers de boodschappen, omdat ik dat niet kan! Ik moest er best om lachen, maar het schetst ook een onrealistisch beeld.

Ik ontdekte dat mijn woorden af en toe verkeerd geïnterpreteerd werden. Voor mij een les om in het vervolg te kijken hoe ik hierin verandering kan brengen. Maar ik heb en houd er veel plezier in zodat ik zeker door blijf gaan met de gastlessen! ■

Mohanad maakte de prachtige film *The Light in My Eyes*.

Jelmer Remmers is ocularist in het Friese Grou. Hij is, met dertien jaar ervaring, een van de weinige experts op het gebied van kunstogen in Nederland. In zijn praktijk helpt hij jongeren en volwassenen met onder meer 3D-technieken aan een comfortabele en cosmetische oogprothese. Daarnaast biedt hij een luisterend oor voor zijn patiënten die een oog moeten missen.

door Corné Verschuren

De iris wordt perfect geschilderd door een kunstschilder.

Een kunst oog is niet 'eng' en niet van echt te onderscheiden

Wat doet een ocularist?

Ik ben producent van oogprotheses. In Nederland zijn slechts enkele ocularisten. Er is ook geen opleiding voor. Je leert het vak in de praktijk van een ervaren ocularist. Ik ben gespecialiseerd in Retinoblastoom (kanker in het netvlies van het oog) en Microphthalmie/Anophthalmie (geboren zonder ogen, met één oog of een te klein oog). Ik behandel volwassenen en kinderen die zijn doorverwezen door een oogarts. Veelal zijn het mensen die een oogverwijdering hebben ondergaan als gevolg van kanker of bijvoorbeeld vuurwerkongelukken.

Daarnaast help ik kinderen die geboren zijn met Microphthalmie/Anophthalmie. Mijn doel is om het cosmetisch met een kunst oog weer mooi te maken. Het verlies van een oog doet iets met een patiënt. Dat geldt eigenlijk voor alles in het aanzicht. Mensen merken dat meteen op.

Wat gebeurt er als iemand door kanker of ongeluk een oog verliest?

Bij kanker of een vuurwerkongeluk wordt het oog verwijderd. Deze patiënten zie ik het vaakst. Een oogarts plaatst een implantaat met oogspieren, daar maak ik een natuurgetrouwe prothese voor. Bij trauma's zoals vuurwerkongelukken hangt het af van wat er allemaal kapot is. Soms zijn het oog en de omliggende weefsels ernstig beschadigd. Dan is het nog een hele uitdaging om een goede uitgangspositie voor een kunst oog te krijgen. Hierbij is het heel belangrijk dat je goed kunt samenwerken met oogartsen en andere specialisten die betrokken zijn bij de patiënt.

Is er voor kinderen met Microphthalmie en Anophthalmie ook een kunst oog?

Jazeker. Bij deze groep is de groei van het oog deels achtergebleven in de baarmoeder. De uitgangspositie verschilt en zal nooit hetzelfde eindresultaat bereiken.

Het doel is de situatie zo cosmetisch mogelijk te herstellen. De prothese wordt geplaatst en zal stap voor stap de oogholte verder oprekken. Op termijn kun je dan een prothese plaatsen. Een operatie is ook een optie, daarbij kunnen wel complicaties ontstaan.

Welke rol speelt 3D-printing hierbij?

Het is belangrijk om na de geboorte zo snel mogelijk met de behandeling te beginnen. In het begin zijn de weefsels in het oog nog goed rekbaar. Daar is de meeste winst te behalen. Met 3D-printing wordt een klein bolletje gemaakt dat teruggeplaatst wordt in de oogholte. Na een paar weken volgt een nieuw bolletje dat slechts een millimeter groter is. Met 3D is de oogholte beter te modelleren. Het bolletje is nog geen prothese, maar een conformer. Die hebben als doel een oogholte te creëren waar een zo goed mogelijke prothese in past.

Wat is een mooie prothese?

Op de eerste plaats moet er een kleurmatch zijn. Ook moeten de oogleden goed aansluiten en de prothese mooi mee bewegen. Dat laatste gebeurt door een implantaat. Bij een ernstig trauma of te kleine ogen krijg je de schaal van het kunst oog nooit perfect symmetrisch. Het is ook een kwestie van smaak en afhankelijk van de wensen van de patiënt.

Hoe vind je de juiste kleurmatch?

Mijn compagnon Julios Veizaj is opgeleid als kunstschilder. We werken al 11 jaar samen. Hij heeft een subliem gevoel voor kleur. We maken een foto van de iris en hij schildert die perfect na. Met waterverf weet hij ook diepte te creëren in de prothese. Julios kopieert in grote lijnen het model zoals ik dat heb aangemeten. Ik zorg voor de finishing touch door de prothese op maat en naar wens van de patiënt te slijpen.

Is een kunst oog nog steeds van glas?

In Nederland worden geen glazen protheses meer gemaakt. Tot vorig jaar werd dit nog wel gedaan door een Duits bedrijf. Het zijn mooie ogen, maar breekbaar en ze kunnen niet meer worden aangepast. Wij maken ze van acrylaat, een type kunststof. Ik slijp de prothese op maat totdat ik de juiste balans heb gevonden tussen comfort, cosmetiek en beweeglijkheid.

Is er een 'apk' voor oogprotheses?

Door bestanddelen van traanvocht (eiwitten, kalk en zout) komt er een laagje op de prothese. In het begin is dat prettig, want het vormt een natuurlijke overgang van het lichaam naar lichaamsvreemd materiaal. De laag wordt echter wel steeds dikker en ruwer waardoor uiteindelijk de prothese minder glanst en de oogleden gaan irriteren. Mijn patiënten komen daarom jaarlijks hun prothese laten polijsten. Dan beoordeel ik gelijktijdig hun oogholten. Ik kan mijn patiënten eventueel doorsturen naar de oogarts. Elke twee jaar moet een kunst oog worden vervangen.

Waarom vinden mensen een kunst oog soms 'eng'?

Uit onwetendheid. De lege oogholte ziet er heel normaal uit. Het slijmvlies is hetzelfde als de binnenkant van je wang. Bij patiënten en ouders vertaal ik het 'enge' daar gelijk naartoe. Als patiënten niet in de spiegel durven te kijken dan confronteer ik ze daar meteen mee. Belangrijk, want anders gaat het een eigen leven leiden en wordt het een steeds groter probleem. Ouders hebben soms angst dat hun kind wordt gepest op school. Mijn advies aan ouders is dan om het één keer aan de klas uit te leggen. Kinderen begrijpen heel goed dat een ziek oog eruit moet, om verdere uitbreiding van de ziekte te voorkomen. Hoe gedetailleerder hoe beter, want kinderen hebben een grote fantasie en zullen een incompleet verhaal zelf verder aanvullen. ■

Portret van een leerling

Dani Wetzels,
11 jaar
Visio school
Grave

Met de loep lezen gaat sneller dan braillelezen

door Jenneke van Dongen | foto John Smits

In welke groep zit je?

Ik zit in groep 7 bij meester Koen. Meester Koen is een hele leuke meester. Ik zit sinds vorig jaar op deze school. Er is wel een verschil met de vorige school. Daar deden we veel dingen in de groep en hier moet je vooral veel zelfstandig werken.

Heb je veel vriendjes op school?

Ik heb een hele leuke groep en veel vriendjes. Een van mijn beste vrienden zit ook met mij in de taxi. Ik moet best lang in de taxi zitten en dan is het wel fijn als er ook vrienden in zitten. 's Morgens om kwart voor zeven stap ik al in de taxi en die doet er een uur en drie kwartier over. Behalve met mijn vrienden praten, kan ik in de taxi ook met mijn telefoon of met mijn Nintendo Switch spelen.

Vind je het vervelend dat je zo vroeg op moet staan?

Nee, dat vind ik geen probleem. Ik ben meestal meteen vrolijk 's morgens.

Heb je een lievelingsvak?

Nou, ik vind de meeste vakken wel leuk, maar als ik eerlijk ben ga ik wel liever buiten spelen dan een rekentoets maken.

Gebruik je speciale hulpmiddelen?

Ja, bij het lezen gebruik ik een loep of braille. Ik kan al wel een poosje braillelezen, maar lezen met de loep doe ik iets liever. Het gaat sneller dan braillelezen. Ik weet niet precies hoe mijn oogaandoening heet, het is een moeilijke, lange naam. Het is in ieder geval zo dat ik met een oog niets zie. Met het andere oog zie ik 3%.

Krijg je ook stokjes?

Ja, elke maandag krijg ik les om te leren lopen met een stok. Dat gaat me best goed af. Ik vind het niet zo moeilijk. Volgens mij moet ik volgend jaar examen doen bij die les.

Wat wil je later worden?

Het allerliefst wil ik profvoetballer worden. Ik vind voetballen echt het allerleukste dat er bestaat. In mijn stad willen ze nu een speciaal blindenvoetbalteam gaan starten. Dan krijgt iedereen in het team een blinddoek voor, zodat er geen verschil is tussen kinderen, die nog wel iets zien en kinderen die niets zien. Je speelt dan met een rinkelvoetbal, zodat je kunt horen waar de bal is.

Heb je ook een favoriete voetbalclub?

Ja zeker, Feyenoord is mijn absolute favoriet. Die zou ik wel eens in het echt willen zien. En dat ik ze dan van dichtbij kan zien. Mijn allergrootste wens is dat ik zelf een keer met of tegen de spelers van Feyenoord kan spelen. Dat zou echt geweldig zijn.

Ben je er blij mee dat Feyenoord het goed doet in de competitie?

Super is dat. In mijn familie is iedereen, behalve mijn vader, voor Ajax. Toen Ajax op een gegeven moment helemaal onderaan stond, heb ik mijn familie heel hard uitgelachen. Op de PlayStation speel ik ook graag voetbal en toen heb ik Feyenoord met 18-0 van Atletico laten winnen. Dat zou in het echt nooit gebeuren natuurlijk, maar daarom is het juist leuk dat je dat op de PlayStation wel kunt laten gebeuren. ■

Ja

ik wil donateur worden van de KSBS

en ontvang elk kwartaal het informatieblad De Stem van Grave. Ik ontvang het blad graag:

- per post
 digitaal via e-mail

Stuur deze ingevulde bon in een envelop naar KSBS, Postbus 50, 5360 AB GRAVE.
Of mail de gegevens naar info@ksbs.nl.

Kruis uw keuze aan:

- Ik maak jaarlijks een bedrag over naar het rekeningnummer van de KSBS:
NL91 INGB 0001 1122 33
- Ik machtig de KSBS om 1 x per jaar / halfjaar een bedrag van € _____ van mijn bankrekening af te schrijven.

Mijn gegevens

Voorletters _____ dhr mw
Achternaam _____
Adres _____
Postcode _____
Woonplaats _____
E-mail _____
IBAN _____
Datum _____ Plaats _____
Handtekening _____

Colofon

De Stem van Grave verschijnt vier keer per jaar en wordt uitgegeven door de Katholieke Stichting voor Blinden en Slechtzienden (KSBS), Grave. | ISSN 1383-0260

Eindredactie Jenneke van Dongen, destemvangrave@ksbs.nl, T 06 39 41 36 83
Redactie Frieda Emmerik, Lenny Melsen, Marja Brouwer, Wim Pierik

Redactionele medewerking

Corné Verschuren, Jenneke van Dongen, John van Enckevort, Thea Westerbeek
Correcties Jac Lemaire
Vormgeving Weijsters & Kooij vormgevers
Druk Weemen, Haps

Donateursadministratie

Postbus 50, 5360 AB Grave
T 06 39 41 36 83, donateurs@ksbs.nl
Bank NL91 INGB 0001 1122 33
Wij verzoeken u adreswijzigingen schriftelijk of via mail door te geven.

Gesproken vorm

De Stem van Grave verschijnt ook op daisy voor mensen met een leeshandicap.

Streamen of downloaden

Abonnees kunnen zich hiervoor aanmelden bij de CBB via: klantenservice@cbb.nl, T (0341) 56 54 77.
Nog geen abonnee?
Meld je dan aan via info@ksbs.nl.

KSBS

De KSBS verleent financiële ondersteuning aan projecten en activiteiten in Nederland en ontwikkelingslanden. De KSBS zet daartoe giften en legaten van mensen in die het werk van de KSBS en De Stem van Grave ondersteunen. Giften zijn binnen bepaalde grenzen deels fiscaal aftrekbaar. Schenkingen van vijf jaar via een schriftelijke overeenkomst zijn geheel aftrekbaar. Zie www.ksbs.nl voor meer informatie.

Adressen revalidatie & advies

Koninklijke Visio, expertisecentrum voor blinde en slechtziende mensen heeft vestigingen in het hele land. Kinderen en volwassenen kunnen hier terecht voor advies, revalidatie en voorlichting over hulpverleningsmogelijkheden.

Locaties Visio in Zuid-Nederland:

Breda T 088 585 87 00
Heerbaan 14-4, 4817 NL
Eindhoven T 088 585 88 80
Dr. Holtroplaan 15-39, 5652 XR
Goes T 088 585 95 00
Stationspark 2, 4462 DZ
Nijmegen T 088 585 89 40
Javastraat 104, 6524 MJ
Sittard T 088 585 88 00
Arendstraat 1A, 6135 KT
Vught T 088 585 88 80
Vlasmeesterstraat 99, 5261 TB

Elke locatie heeft een ruimte waarin hulpmiddelen voor blinde en slechtziende mensen te zien en uit te proberen zijn.

Kijk voor alle vestigingen en voor scholen en woon- en dagvoorzieningen van Koninklijke Visio op www.visio.org.

Visio